

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВЕГЕТАРІАНСЬКИХ РЕСТОРАНІВ

Толок Г.А., Лагута О.М.

Київський національний університет культури і мистецтв

У статті проаналізовано особливості сучасний стан функціонування вегетаріанських ресторанів. Досліджено теоретичні та практичні аспекти підвищення ефективності діяльності вегетаріанських ресторанів. Розглянуто основні завдання, які постають в процесі здійснення діяльності підприємства. Обґрунтовано проблеми та шляхи підвищення ефективності діяльності вегетаріанських ресторанів.

Ключові слова: вегетаріанство, ресторан, ефективність господарювання, ресторанный бізнес, управління.

Постановка проблеми. Ресторанный бізнес відрізняється від усіх інших видів бізнесу. Ресторан – це підприємство, яке поєднує в собі мистецтво і традиції, механізми діяльності і досвід маркетологів, філософію обслуговування та концепцію формування потенційної аудиторії. З року в рік ресторанный бізнес України розвивається, на нього виходять нові гравці з новими гастрономічними пропозиціями [1, с. 45]. Так, наприклад, в останні десятиліття поширеними в нашій країні стали натуральність та вегетаріанство, що призвело до відкриття вегетаріанських кафе, ресторанів і навіть фаст-фудів.

В той же час, вегетаріанство в Україні – не сильно поширена традиція, тому на відкриття вегетаріанського ресторану або кафе ще потрібно зважитися, оскільки сегмент споживачів такої кухні в нашій країні незначний [2, с. 26]. Успішна діяльність і міцність позицій вегетаріанського ресторану на ринку потребують необхідності постійного удосконалення існуючої продукції та послуг, а також відслідковування, аналізу й оперативного реагування на зміну умов і параметрів середовища бізнесу.

Саме динамічні цивілізаційні зміни в українській економіці та суспільстві, вимагають поновому переглянути ефективність та доцільність ведення будь-якої підприємницької діяльності, у тому числі і ресторанного бізнесу, для розвитку та ефективного функціонування якого ситуація в країні є вкрай несприятливою. Актуальність дослідження розвитку ресторанного бізнесу в Україні в нових умовах господарювання пов'язана з особливістю ресторанного господарства як складової сфери гостинності, високою його ризикованістю і водночас соціальністю, пов'язаною з задоволенням життєвих потреб населення у послугах з організації харчування, відпочинку та дозвілля.

Питання ефективності господарювання займає ключове місце в управлінні діяльністю підприємств різних форм власності. Зацікавленість нею виникає на всіх рівнях управління народним господарством. Сучасному етапу економічного розвитку притаманні: високий рівень невизначеності, наявність систематичних кризових явищ та, відповідно, нестабільність розвитку як економіки в цілому, так і кожного суб'єкта господарювання, тому першочергового значення набуває активізація дій із підвищення ефективності їх функціонування та вирішення проблем управління й оцінки ефективності діяльності підприємства на основі використання нових підходів та методів оцінки, оскільки існуючі підходи не

забезпечують повного відображення результатів господарювання підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти проблеми розвитку підвищення ефективності діяльності вегетаріанських ресторанів висвітлені в працях таких учених як: О. С. Афанас'єва [2], О. С. Белоусова [2], Т. С. Кукліна [3], О. М. Корнієнко [3], С. В. Мельниченко [4], Ю. М. Перетятко [5], Н. О. П'ятницька [6], Ю. М. Савенко [7], В. С. Сидорчук [8], В. А. Язіна та ін. [9]. Вивчення праць вказаних науковців дозволяє ґрунтовно підійти до дослідження сутності поставленого наукового завдання, а також виявити питання, що залишаються невирішеними.

Мета статті. Головною метою роботи є обґрунтування напрямів підвищення ефективності діяльності вегетаріанських ресторанів.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап розвитку ринкових відносин в Україні вимагає від вітчизняних вегетаріанських ресторанів активних дій з підвищення ефективності їх функціонування. З початку розвитку економічної науки проблема ефективного функціонування вегетаріанських ресторанів вийшла на перший план і залишається актуальною й сьогодні. Оцінка ефективності виробничої діяльності, управлінських рішень, витрат економічних ресурсів, а також конкретні технології та засоби забезпечення ефективного функціонування вегетаріанських ресторанів становлять особливий інтерес як для вчених, так і для економістів-практиків.

Ефективність є складним і багатоаспектним економічним поняттям, яку слід розглядати як результативність діяльності, що визначається відношенням отриманого ефекту до витрачених ресурсів; як комплексну оцінку результатів використання всіх видів ресурсів та як міру досягнення поставлених цілей. Для оцінки ефективності діяльності застосовуються як традиційні, так і сучасні підходи. Проведена їх систематизація та аналіз, а також визначено особливості, переваги і недоліки кожного із них. Варто відзначити, що повноцінно проаналізувати та оцінити ефективність діяльності підприємства можливо на основі системи показників та критеріїв. Така система повинна надавати всебічну оцінку використання ресурсів на основі комплексу загально-економічних показників, сприяти визначенню резервів підвищення ефективності та стимулювати використання цих резервів, забезпечувати потрібною інформацією всі зацікавлені сторони.

Особливістю функціонування сфери функціонування та розвитку вегетаріанських ресторанів

в економічному та соціальному прояві полягає у забезпеченні якості життя населення засобами задоволення фізіологічних потреб. Динамічний розвиток цієї галузі обумовлює появу підприємств громадського харчування різних типів та цінкових категорій, що дає можливість споживачам обирати таке підприємство ресторанної сфери, яке найбільш підходить для них за всіма критеріями [1, с. 23].

Із розвитком ринкових відносин вегетаріанські ресторани втратили свою одноманітність, обмеженість асортименту та недосконалий сервіс. Зараз ресторанне господарство є однією зі значних і динамічних галузей економіки. Стан та розвиток ринку послуг функціонування та розвитку вегетаріанських ресторанів залежить від економічного становища населення та суспільства в цілому. В останні роки ринок послуг функціонування та розвитку вегетаріанських ресторанів характеризується зростанням кількості підприємств функціонування та розвитку вегетаріанських ресторанів, тобто загостренням конкуренції. Що потребує від власників закладів функціонування та розвитку вегетаріанських ресторанів більш ефективної діяльності шляхом реалізації заходів щодо утримати вже існуючих та завоювати нових клієнтів [8, с. 136].

Стан розвитку ресторанного бізнесу України дозволяє виявити загальні тенденції розвитку різних груп підприємств ресторанного господарства за період 2013–2015 рр., про що свідчать дані (рис. 1).

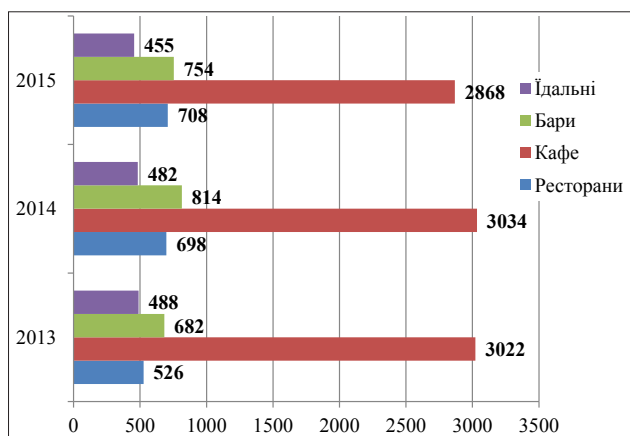

Рис. 1. Темпи змін кількості підприємств ресторанного господарства за період 2013–2016 рр. [10]

Отже, упродовж 2013–2016 рр. можна прослідкувати існування різних концепцій організації функціонування та розвитку вегетаріанських ресторанів на локальному ринку, що забезпечує, з одного боку, підтримку одне одному, а з іншого – створює конкурентне середовище, яке сприяє підвищенню рівня якості, залученню більшої кількості споживачів, як результат, збільшення прибутку. Найбільш стійкі тенденції до зростання, виявлено у групі «ресторани» (кількість підприємств збільшилася на 182 одиниці). Але в цілому у галузі прослідковується тенденція до зменшення кількості підприємств за рахунок постійного зменшення по групах «кафе» та «їдальні і постачання їжі» на 154 та 33 одиниці протягом даного періоду. Також спостерігаються зміни по

групі «бари» (у 2013 р. збільшення на 132 одиниці, а у 2016 році зменшення на 60 одиниць), що негативно вплинуло на загальні тенденції розвитку функціонування та розвитку вегетаріанських ресторанів в цілому (рис. 2).

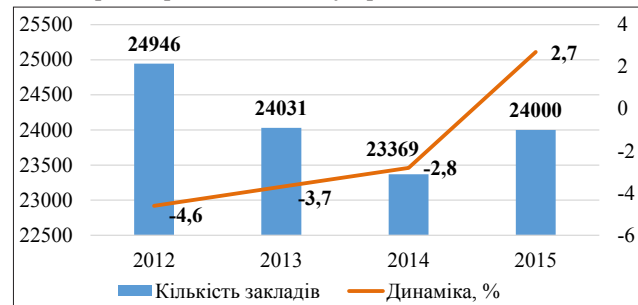

Рис. 2. Динаміка розвитку вегетаріанських ресторанів [10]

Отже, мережі вегетаріанських ресторанів найбільш активно розвивається у великих містах України. На даний час нестабільна економічна ситуація в Україні дуже вплинула на ресторанний ринок України. В першу чергу вдарива по представниках середнього класу. Результати дослідження, показують, що український ринок ресторанного господарства у теперішніх соціально-економічних та політичних кризових умовах помітно потерпає як від кількісних (чисельність споживачів, частота відвідування, розмір середнього чеку, обсяги виручки та доходу), так і від якісних (склад та структура споживачької аудиторії, асортиментні пропозиції, додаткові сервіси тощо) змін. На основі результатів проведеного аналізу розвитку ресторанного бізнесу в Україні, автори за доцільне вважають виокремити основні проблеми галузі, проаналізувати їх стан та запропонувати шляхи та перспективи вирішення відповідно [8, с. 137].

Основними шляхами підвищення ефективності можуть бути: як внутрішні (забезпечення ефективної системи набору, мотивації, навчання кадрів; вдосконалення форм та методів праці тощо), так і зовнішні (покращення державної економічної та соціальної політики; забезпечення достатнього розвитку виробничо-господарської інфраструктури і т. д.). Однак, лише використовуючи всю систему чинників в сукупності, можна досягти високих темпів зростання ефективності розвитку економіки та діяльності вегетаріанського ресторану [9, с. 133].

Одним з заходів України, які направлені на підйом матеріального і культурного рівня населення, є широкий розвиток і подальше покращення вегетаріанських ресторанів. Форми і засоби виробництва харчової продукції і організації індивідуального споживання виникають і розвиваються без відриву від матеріальних умов життя суспільства, а в тісних зв'язках із ними. В умовах ринкової трансформації необхідність вегетаріанських ресторанів як особливої галузі господарської діяльності збереглася і викликана тим, що харчова промисловість і сільське господарство не завжди можуть виробляти продукти харчування, безпосередньо готові до вживання. Виготовлена сировина або напівфабрикати вимагають додаткового термічного оброблення в умовах домашнього господарства або в умовах уособленого виробни-

цтва. Як будь-яке дрібне господарство домашнє приготування їжі є низьковиробничим і для суспільства не вигідним. Економія суспільної праці досягається уособленням виробництва готової продукції. Вегетаріанські ресторани, виникли як результат громадського розподілу праці та сприяють ощадливому видатку праці і створюють умови для прийому їжі поблизу місця роботи, навчання і відпочинку [3, с. 417].

Висновки і пропозиції. Отже, суть проблеми підвищення ефективності вегетаріанських ресторанів полягає в тим, щоб на кожну одиницю ресурсів (витрат) – трудових, матеріальних і фінансових – досягати максимально можливого збільшення обсягу виробництва (доходу, прибутку). Виходячи з цього, єдиним критерієм

ефективності вегетаріанського ресторану стає зростання продуктивності суспільної (живої та уречевленої) праці. Будь-яке підприємство прагне до підвищення ефективності діяльності, однак тільки розуміння того, від чого залежить ця ефективність, може привести до позитивних результатів. В економічному змісті під ефективністю розуміється максимально оптимальне використання всіх ресурсів вегетаріанського ресторану. Правильно обрана стратегія виробництва і належні обсяги випуску продукції забезпечують бажаний обсяг реалізації і відповідні прибутки. Тому діяльність вегетаріанських ресторанів визначається загальною економічною ситуацією, галузевими пропорціями і платоспроможним попитом населення.

Список літератури:

1. Айситуліна К. Якісне обслуговування – філософія ресторану / К. Айситуліна. – М.: Гостиничний бізнес – 2010. – № 6. – С. 23–28.
2. Белоусова О. С., Афанас'єва О. С. Актуальні проблеми готельно-ресторанного бізнесу в Україні в умовах підготовки до Євро 2012 / О. С. Белоусова, О. С. Афанас'єва // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту – 2011. – № 2. – С. 53–60.
3. Варфоломеева В. Л. Мода на вегетаріанство // Наш день. – 2012. – № 5. – С. 44–49.
4. Кукліна Т. С., Корнієнко О. М. Дослідження якості послуг у закладах ресторанного господарства / Т. С. Кукліна, О. М. Корнієнко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Випуск 11. – С. 416–419.
5. Мельниченко С. В., Присакар І. І. Ресторанний бізнес в Україні: перспектива чи втрачена вигода? / С. В. Мельниченко, І. І. Присакар // Економічний простір. – 2015. – Випуск № 97. – С. 101–116.
6. Миненко А. Л. Ресторан здоровой пищи: особенности управления // Домострой. – 2013. – № 3. – С. 23–27.
7. Перетятко Ю. М. Сучасний стан розвитку ринку послуг ресторанного господарства України та Одеської області [Електронний ресурс] / Ю. М. Перетятко. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/30_NNM_2015/Economics/13_178007.doc.htm
8. П'ятницька Н. О. Організація обслуговування в закладах ресторанного господарства / Н. О. П'ятницька, А. А. Мазаракі, Г. Т. П'ятницька, А. М. Расулова, та ін. – К.: КНТЕУ, К.: Центр учбової літератури, 2011. – 584 с.
9. Савенко Ю. М. Основні тенденції ринку громадського харчування / Ю. М. Савенко // ВІСНИК КНУТД. – 2014. – № 4. – С. 31–37.
10. Сидорчук В. С. Маркетинг у ресторанному бізнесі / В. С. Сидорчук // Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2015. – Випуск 1(3). – С. 136–137.
11. Язіна В. А. Теоретична сутність організаційно-правового механізму управління готельно-ресторанним господарством / В. А. Язіна // Український журнал прикладної економіки. – 2016. – Том 1. – № 2. – С. 132–139.
12. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>

Толок Г.А., Лагута О.Н.

Киевский национальный университет культуры и искусств

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВЕГЕТАРИАНСКИХ РЕСТОРАНОВ

Аннотация

В статье проанализированы особенности современного состояние функционирования вегетарианских ресторанов. Исследованы теоретические и практические аспекты повышения эффективности деятельности вегетарианских ресторанов. Рассмотрены основные задачи, которые возникают в процессе осуществления деятельности предприятия. Обоснованно проблемы и пути повышения эффективности деятельности вегетарианских ресторанов.

Ключевые слова: вегетарианство, ресторан, эффективность хозяйствования, ресторанный бизнес, управление.

Tolok G.A., Laguta O.M.

Kiev National University of Culture and Arts

WAYS OF INCREASING EFFICIENCY OF THE ACTIVITIES OF VEGETARIAN RESTAURANTS

Summary

The article analyzed the features of the current state of the functioning of vegetarian restaurans. The theoretical and practical aspects of improving the efficiency of vegetarian restaurants are investigated. The main tasks, which are encountered in the process of enterprise activity, are considered. The problems and ways to increase the efficiency of vegetarian restaurants are well-grounded.

Keywords: vegetarianism, restaurant, efficiency of management, restaurant business, management.